

VIELLICH

AXEL ROSMANN

Ja rahu maa peal?

Uga aasta kõlab uuesti kantsliteist: „Ja rahu maa peal.“ — Nagu manitjushüüde läheb see sõnum üle maa, et hoida seda kallist wara, rahu! See on aluseks kaswawale ülesehitamisele, kafilikule loominguale ja tegewusele. See on põhi õnnelikule perekonnaelule, riigi ja rahwa heale käefäigule. Minult tema nurjatum waenlane — rahu tus ja sõda — muutub elu ja kätetöö häwitajaks.

Weel paistawad laialt puuristide metsjad ja räägivad sõja häwitamisest. Ja juba jälle räägitakse et maailm on täis rahutust ja see on kui kõuepilw õhus. Keegi ei tea, mil see lahti puhfeb, keegi ei saa kindlaks teha, milline torm meie peale tuleb ja kuhu see walgub. Ja kuna noorjugu põnewalt ja trotslikult tahaks jaatusele vastu tõtata, waatawad wanad, kes elu kurbi üllatusi tunda saanud, kartlikult pilwistunud poliitikataewale.

Weel ollakse waenuwäljade koristustöödel. Prantsusmaa pidawat saama iga aasta lahinguwäljadelt neljateistkümmne miljoni frangi eest lastematerjali jäänuseid. Wereist kastetud wäljad nõuawad rahu maa peale. Üle üheteistkümmne miljoni jurmajaanu ootawad ülestõusmiist, mis toob juure pealekaebamise.

Nastad on möödunud, aga weel ei ole tulnud rahu. Uute sõdade ja rewolutsioonide tondid hõljuwad horisondil. Rahtlus ja teadmatuus lasub rahwastel. Usuti, et rahwad on õppinud sellest halastamatust häwitusest ja hakkawad püüdnud rahu hoida. See aga ei näi mitte nõnda olevat, seit wäljaminekuid sõjaliste warustuste jaoks on ennesõjaaegslega wõrreldes tublisti juurendatud. Relwastushullustus on rahwaid tabanud. Tahetakse rahu kindlustada sõja vastu walnustamisega. Kuidas on, kui ühel päewal jällegi sõjamiira maad täidab ja kõik elu häwitab, mis ette juhtub.

Uuendused relwastuses uue sõja jaoks teostuwad alataja; kõne relwastuse wähenamisest muutub

tiuhjaks lubamiseks. Näib, et ei ole maa peal mingit wõimu, mis suudaks panna need laastamised seisu. Inimese waim ise tajandab teed enda tapmiseks.

Soolimata Welloggi paktiist ja sõja vastu olemissiit meie oleme ometi uute tormide ees. Kurjad waimud tahaksid uuesti alata werise häwituse hirmutantsu. Patu wõitlus ja tüli otsib uusi teid. Uga Jumala rahuriik ei ole mitte seistinatsest ilmaist. Sõjad on niikaua kui isandate Isjand ja kuningate kuningas jälle tuleb. Ja, jaawad olema sõjad ja jutud sõjast, enne kui ta tuleb. Inimeste häwitusiha jõuab haritipule enne kui Jeesus oma auhiilguises ilmub. Ja kui tema tuleb, mis ta siis teeb? Misjuguise seisukoha wõtab tema sõja suhtes? Selle küsimuse on hiljuti wastanud Pauluse kiriku dekaan Londonis, filmapaisiwamaid ja mõjurikka-maid waimulikke Inglise maal, anglikaani teoloog William Ralf Fuge. Ta kirjutab: „Me peame katsuma, endale ette kujutada, mis Kristusel oleks öelda nende asjade (praeguse tsiwilijatsioon ja tehnika) kohta, kui ta nüüd tuleks siia maailma... Weel asjalikumalt: Misjuguist seisukohawõtmiist nõuaks Kristus meist sõja, sotsiaalse küsimuse ja isikliku moraali suhtes?.. Sõda on inim-maailma suurim kuritegu ja rumalus. Ta on täiesti mõtetu. Mis teeks Kristus, et sellele lõpmata meeletusele lõppu teha? Ma ei tea seda. Kindel on, et ta sõja halastamatult hukka mõistab. Seit me kõik teame, et uus maailmasõda tähendaks enam kui kindlasti Euroopa kultuuri lõppu“. Sõjad tulewad jälle kui inimesed uutele häwitustsiinnitajatele käe ulatawad.

Ja rahu maa peal? Ja, rahu on nende juures, kellest Jumalal on hea meel. Need on need rahunõudjad, keda mäejutluses öndjaks kiidetakse.

A. B. P.

Kuidas pidada jõuluid?

Kui mind kutjutakse üles selgitama jõulute päritolusse puutuvaid küsimusi, siis ma võiksin teile fergesti tõendada, et kahekümnendies detsember ei ole Kristuse sündimise päev. Kuid kui ma seda teeksin, mis oleks sellega jaavutatud? Asja väline külg on siin päris väikese tähtsusega. Et Kristuse sündimisest tõelisku kasu saada, selleks on vaja enam kui asja väline külg. Meid piibi nimetatatakse küll Kristuse nime järele, aga kui palju austatakse Kristust seeläbi? Kaugelt juuremal jaol kriistlastel on see ainult wanematelt pärandatud komme, ilma ühegi sijemise väärtuseta.

Mis on jõulute õige mõiste? Mida tähendab jõulute pidamine? Kes ainult pühitsevad jõuluid õieti? Asja õige mõistmine ja käsitlemine määrab ära, kas sellest kasu jaadakse, või mitte.

Kristuse sündimine on üks osa ewangeeliumist. Alma sellest ei oleks ewangeelium röömusõnum. Täna ma ei kõnele ajaloolisest Kristusest, ega ka prohvetitest ettekuulutatud Kristuse esimesest tulekust, vaid ma räägin praegusaegsest Kristusest, Issandast, Immanuelist.

Ma ei suuda mõista, mida jõulud tähendavad modernistile, kes ei usu Jumala Poja lihaksjaamist — jõulute pidamine nende poolt on filmatrateenistus.

Kristuse inimeseksjaamise tõde, kui abstraktne doktriin, pole see, mille juure ma tahan jääda, vaid jumaliku Wabastaja lihaksjaamine, kui tegelik kogemus hinges. Mina usun Kristuse inimeseksjaamisesse, lunastamisesse lihaksjaamise läbi. Samuti usun ma, et Kristus inimese juba siin elus tõeliskult lunastab. Paljudel on õige tume arusaamine lunastamisest. Nemad peavad seda tulewiku asjaks.

Nad ei suuda uskuda, et Kristus juba siin, nüüdses elus, võib ja tahab kõiki wabastada patust. Nad loodavad, et neid tulewikus mingi ime wälja korraga muudatakse pühadeks, jarnasteks, kes kõlbavad elama Kristuse igaweses riigis.

Ka mina soowin saada päästetud sinna kuningriiki, kuid Jumal aidaku, et meid päästetaks nüüd

praegu, praeguses kurjas maailmas. Lunastamine pole ainult tulewik — ta on ka minewik, olewik ja tulewik. Ta on täieline terwik.

Jõulupühade ajal on hea finnitada end uss ja tõendada maailmale uuesti adventlootust, mille sijuks, päikeseks ja keskpunktiks on Jeesus. Oma esimese tuleku läbi päästis ta meid patu n u h t l u s e st. Oma teise tuleku läbi päästab ta meid patu n e e d u s e st. Õnnelikud need, kes waatawad tagasi tema esimesele tulekule, kahefordset õnnelikud need, kes ootavad tema teist tulekut ja kolm korda õnnelikud need, kes ilmutavad oma elus seda, mis teeb esimese mõjuvaks ja teise võimalikuks — tulekut, mil ta iga päew tuleb siidamesse elama, et oma ligioleku läbi päästab patu r ü u e t u s e st ja w õ i m u st. See on täieline lunastamine. Ja seda tähendab adventism.

Jeesuse tulek, sündimine Mariast Betlemmas, tähendab mulle kõike. Kuid jõimes sündinud Kristus ei tähenda mulle midagi muudu, kui ta pole sündinud siidames. „Kõikide teades suur on see jumalafartuse jala-asi: Jumal on awalikuks jaanud lihas“. -1. Tim. 3, 16. See on lihaksjaamine. Kuid see on alles pool saladusest ja seal peatub enamjaagu meist. „Nii nagu Jumal oli Kristuse sees ja lepitas maailma iseenejega ära,“ nii Kristus peab olema meis. See on lihaksjaamine. „Kristus on teie sees, au lootus“. Kolossus 1, 27. Paulus õpetas lihaksjaamist. Tema ütles: „Kelle pärast ma jälle otsekui lapsewaewas olen, kui Kristus teie sees tegunoe saab.“ Galatia 4, 19. Ja see on suurim saladus.

Jumal lastus alla ja ülliloomuliku sündimise, neitsijst sündimise, läbi wõttis ta endale meie inimloomuse. Kuid sama imeliku ja ülliloomuliku sündimise läbi, mida piiblis kutjutakse „uuestisünniks“ ülendatakse inimolendid jumalikust loomusest osaksjaajaks. Kristus, Jumala Poeg, sai inimese pojaks, et mina, kui inimese poeg, võiksin saada Jumala Pojaks. Tema sündis minu jarnajelt, et mina võiksin sündida tema jarnajelt. Tema sai Immanueliks, „Jumal meiega“.

Minu sõbrad! Ma pole adventist mitte ainult sellepärast, et ma imetlen Jeesust, kes tuli abitu lapsena Betlemma, vaid et ma ootan, et Kristus tuleks tagasi, jaadetuna kõigist pühadest inglitest kuningate kuningana ja issandate Issandana. Kuid, mis kasu on meil teadmisest, et ta tuleb pilvedes, kui ta esiteks pole tulnud meie oma südamesse? Kui ta pole tulnud minu südamesse Luuastajana, siis ei tule ta mulle ka Luuastajana vaid kohtumiskuna ja tema tulek tähendab mulle siis häda!

See on fogu igavestikestew ewangeelium. — Kristus, mitte ainult sõimes; Kristus, mitte ainult pilvedes, vaid ühendawa liilina nende kahe „Kristus on teie sees, au lootus“ wahel. Sigets mõistetud tema esimese tuleku läbi, pühitsetud tema igapäewase waimlise tuleku läbi ja ülistatud tema teise isikliku tuleku läbi! Temaga on täieline luuastamine.

Nii tähendawad meile jõulud **l i h a k s j a a m i s t**.

Üheksateist sajandit tagasi Jeesus tuli maailma otsides paika kus sündida. „Polnud ruumi öömajas“. Mitte, et selle öömaja omanikud oleksid põlanud Jeesust, vaid et öömaja oli väga täis.

Jeesus otsib praegu weel paika sündimiseks, kodu, kuhu peatuma jääda. „Waata, ma seisjan usse ees ja koputan: kui keegi minu healt wõtab kuulda ja usse lahti teha, selle juure tahan ma sisse minna ja õhtusöömaiega temaga süüa ja tema minuga.“ Mkn. 3, 20.

Need, kes awawad oma elus kõik usjed Kristusele täielikuks sissepääsuks, teawad läbi fogu aasta jõulu rõõmu tähendust, mida Kristus tuli tooma ja mitte ainult üks päew, vaid alati. Nemat maitsewad tema ülemwalitsuse rahu, mida maailm ei saa kunagi tunda. Nende tahtmistele walitsemine on tema õlgadel.

Mis on sinu anne Jeesusele?

Edasi tähendawad jõulud meile **p ü h e n d a m i s t**. „Seft nõnda on Jumal maailma armastanud, et ta oma ainusjündinud Poja on annud, et ükski, kes tema sisse usub, ei pea hukka saama, vaid, et temal igawene elu peab olema“. See on Jumala jõuluanne minule.

Ma mäletan, et ma kord lugesin ühe loo wanaast päälisust, kes esimest korda oli misjonäri läbi kuulnud Jeesusest kui Jumala wõrratust ja ärarääkimata kallist andest. Tema kuulatas ja kuulatas, kuni ta korraga astus poolringist wälja jutlustaja juure, asetas oma tomahawki tema jalge ette ja ütles: „Indiani päälit annab Jeesusele tomahawki“. Selle peale pööras ta ringi ja läks tagasi oma kohale. Misjonär jätkas oma juttu ande juuruse ja meie Issanda helduse ja kaastunde üle ning wana päälit kuulatas ifka põnewalt. Uuesti ettepoole astudes wabgastas ta oma puusadelt wöö,

mis nende inimeste seas oli tal autoriteetsuse ja rikkuse tundemärgiks ja wiskas selle kui oma hinnalisema omanduse misjonäri jalge ette öeldes: „Indiani päälit annab Jeesusele oma wampunwöö“. Siis läks ta jällegi tagasi oma kohale. Misjonär jätkas oma kõnet, mis muutus ifka elawamaks ja elawamaks, kuni lõpuks kuulajad näijid tule walgel nägewat inimese Poega puul rippumas. Na siis wiimast korda wana wali päälit, kes oli annud ära oma tomahawki ja wampunwöö, tuli jälle teiste keskelt esile pisaratega palgil ja põlwili langetes jutlustaja ette, kuulsid nad teda ütlemat: „Indiani päälit annab ijeeneje Jeesusele.“

Minu sõbrad, kas olete ajetanud oma sõprade nimestiku etteotja Jeesuse? Ma tuletan teile meelde waeleid, haigeid, hädasolijaid, abitud ja Kristujeta. „Mis teie iial olete teinud ühele nendestaste mu wäheima wendade seas, jeda olete teie minule teinud.“ Kus on sinu jõuluanne Jeesusele?

Anna temale kõige parem ja kallim, mis sul on — sinu wampunwöö — kas pole ta jeda wäärt? Anna temale sinu mõju wiiruf. Ajeta fogu oma kultuur, haridus ja anne tänulikus imetluses tema jalge ette. Too oma kõige paremale sõbrale oma kõige hinnalisem jõuluanne. Na jeda tehes anna end temale — oma süda tema asukohaks, oma tahe tema ülemwalitsuse alla, oma elu tema tunnistuseks — ja kõik, mis sa oled.

Siis pead ja jõulujid alati.

L. A. Wilcox'i ainetel.

On Jeesus sinu sõber?

Arthur S. Maxwell.

Kujuta endale filmapilguks ette, et sul pole ühtegi sõpra — ei isa ega ema, ei õde ega wenda, ei kallimat — üldse mitte kedagi; et ja elad täiesti üksinda ja keegi ei hooli sinust. Kujuta ette, et siis tuleb keegi ja ütleb, et ja wõid walida endale sõbra maailma kõige paremate ja kenamate inimeste seas. Muidugi pole jee mõeldud nii, et keegi just teeks teile jarnase ettepaneku, kuid oletame jeda filmapilguks. Sinul on wõimalus walida endale sõpra inimkonna määratust hulgaist.

Misjuguje sõbra ja walitsid?

Arwatawasti mõni terane noor lugeja ütles otsekohe, et hea wäljanägemisega sõbra. Täiesti loomulik, kuid hea wäljanägemine ei loe pärastpoole palju. Wähejed inimesjed hoiawad oma hea wäljanägemise kaua alal. Tõesti, kui sa mõtled selle üle järele, jõuad ja otjusele, et ja wajad enam kui hea wäljanägemisega sõpra.

Sa wajad tarfa sõpra, kas pole jee nii, kes rasfel ajal wõiks anda sulle head nõu. Kõige tõenäo-

lihemalt jõuad ja peagi arusaamisele, et tark ja sõbralik nõuanne on väärtuslikum wälimusest.

Muidugi oleksid ja rõõmus, kui su wäljawalitud sõber oleks jõukas ja temal oleks mõõdukas jumma pangaarwel, kuid teiselt poolt, kui su sõber on kindel, väga ustaw, kannatlik ja meeldiw, ja kindlasti otsustaksid mitte nii väga hoolida temal olewast rahast.

Enne lõplikku walikut ja kindlasti mõtled järele wooruste üle, mis peawad olema su sõbral, et siis inimkonna miljonite hulgaist walida wälja kõige lahkema, puhtama, targema ja nooblima iseloomu, mis iganes leidub.

Ja nüüd kujutame ette midagi muud.

Arwame nüüd, et tundnud wajadust sõbra järele ja mõtelnud järele kõigi wooruste üle, mida ja soowiksid näha sõbras — kui see sul oleks — ei leia ja maa pealt ühtki, kes täiesti wastaks sinu kõrgele ideaalile. Mis siis teha?

Et jõuda sihile, peame küsima, kas pole praegu aeg hakata mõtlema isikust, kes tahab, et teda wõetaks parima sõbrana, keda igati wõiks omada maa peal?

Mõtleme wähe aega Jeesuse kui wõimaliku sõbra üle. Meie ei taha just ütelda, et sa peatsid teda wõtma oma sõbraks, sest sina wõib-olla ei lepi sellega, ja siis meie mõlemad oleksime hädas. Meie waid mõtleme tema omaduste üle, mis on wajalikud sõpruseks.

Mõni wõib arwatawasti siinkohal wähele rääkida ja ütelda, et mida tead sa Jeesusest? Tõesti väga hea küsimus. Ma tahan olla oma wastuses täiesti awameelne. Peale selle, mis ma olen õppinud piiblist ja kogunud oma enese isiku kaudu, ei tea ma temast midagi. Seda wõib olla palju, aga seda wõib olla ka wähe. Kuid igal juhul annab see meile hea alguse teel kõige parema sõbra sõpruse otsimisele.

Jeesus näib mulle sõbrana tema määratu ja lõppematu tarkuse poolest. Oma lühikese elu kestel olen ma hakanud hindama wäheleid tarku päid. Mitte, et ma alati oleksin nõus sellega, mis nad mõtlewad ja otsustawad, waid ma põhjalikult austan nende pikka kogemust. Nemat on hoidnud mind eemal nii mõnegi rumala asja tegemisest. Kuid Jeesusest mõeldes ma mõtlen ühest, selle teadmine on nii piiritu, et seda ei saa wõrrelda ühegi inimtarfuga. Nättes filmapilguks kõrwale tema igawese olemasolu mõtte, on ta isegi oma taewaminemisest saadik elanud peaaegu kaks tuhat aastat. Mõttele kahetuhanda aasta kestel elamisest! Kui palju teadmisi wõiks isegi inimolend koguda sarnase määratu aja jooksul! Kui tark peab siis olema weel Jeesus! Mulle meeldib mõtelda, et ma wõin ehitada temale igasuguse probleemi, kui raske ka see mulle wõib näida, ja olla kindel, et selle lahendus on temale teada enne, kui ma seda mainin.

Wõimu nõue.

Edasi ma waliksin Jeesuse sõbraks sellepärast, et ta on tugew sõber. Nõrk sõber ei saaks kunagi minu tõeliseks jeltsiliseks. Ma oleksin alati hirnul, et ta pole oma kohal ja et ta wõib-olla häda ajal jätab mind maha. Kuid Jeesus on tugewam tugewaimast mehest. Tema tegi maailmad ja küll was taewad tähtedega. Ma ei mõista tema kõik wõimsust, kuid ma olen kindel, et ta omab seda. Mulle meeldib mõtelda, et tema on kõigi uniwermis olewate jõudude kontrollija ja et sellest määratust reservuaarist ma wõin saada kõik, mida ma wajan oma praeguste kohuste jaoks. On suureks tergenduseks, kui sul on keegi, keda sa wõid kutsuda erilise abi wõi filmapilke tegemise wajadusel. Ja Jeesus ei jäta kunagi hädasse. Tema ei jäta kunagi kedagi maha.

Rikas ja meeldiw.

Edasi waliksin ma Jeesuse sõbraks sellepärast, et tema on rikas sõber. Ma tean, et see kõlab väga kasuahnelt, kuid ma ei saa sinna midagi parata. Kas pole see kõsi, et meie kõik soowime omada „rikast onu“? Nubtub, et mul on wäga raskest perekondlikud kohustused. Selleai poolest saan ma õnnelikult edasi, ustawalt walitsedes oma warasid ja andes Issandale tema oma, kuid üle kõige selle leian ma rahu teadmises, et Jeesusel on piiramatu rikkus ja kriisi sattudes tuleb ta mind päästma. Minul on sama usk kui apostel Paulusel, kui ta hüüdis: „Minu Jumal täidab kõik teie tarwiduse oma rikkust mõõda aega Kristuse Jeesuse sees.“ Wiliippi 4, 19.

Ja siis ma waliksin Jeesuse kui sõbra sellepärast, et tema on meeldiw sõber. Ma ei arma sentimentaalset sõbra. Selles on määratu wähe. Meeldiwusega ma mõtlen arusaamist. Mulle meeldib mõtelda, et Jeesust küsati kõigis punktides samuti nagu mind. Pole olemas midagi, mida mina oleksin kohanud ja tema mitte. Mulle meeldib mõtelda, et Jeesus ei tulnud maa peale ainult inimese eest surema, waid ka tundma õppima, mis tähendab inimesena elamine. Paulus wihjab sellele ühes oma kirjas, kus ta ütleb: „See pärast pidi ta kõigis wendade sarnaseks saama, et ta pidi armuline ja ustaw ülempreester olema neis asjus, mis Jumala ees on teha, et rahwa patud ära lepitada. Seft mis sees tema ise on kannatanud ja küsatud, selle sees wõib tema neid, keda küsatatakse, aidata.“ Ebrei 2, 17. 18.

Kannatlik ja andestaw.

Järgmine põhjus Jeesuse sõbraks walikul on tema määratu kannatlikkus. Tema kannatab meie poolt väga palju. Kui meie kohtleksime oma sõpru samuti nagu kohtleme teda, jätaksid nad

meid fiirelt maha. Kui kauaks jäävad ju sõbrad sulle truuks, kui ja kunagi ei kirjuta neile ega räägi nendega? Sellest pole lugu, kui kaua meie ka oleksime Jeesusest eemal — tema juure tagasi tules ja temaga rääkides palve waikses kohas on temal sama hea meel näha meid, nagu waremalt. Tema terwitab meid sama soojalt, nagu poleks kunagi olnud meie wahel midagi. Igal ajal ja igas kohas võime tulla tema juure — ükskõik mida meie ka oleksime teinud wahepeal — ja leida teda sama sõbralikuna kui alati. See wiib mu teise põhjuse juure, miks ma walitsin tema.

Tema on a n d e s t a w sõber. Ja see tähendab palju. Enamjagu meie maifeid sõpru jätab meid maha, kui meie haawame neid. Nad lähewad minema ja räägivad meist ebameeldivaid asju. Kuid Jeesus pole jarnane. Meie võime temale wäga palju kurbustust tuua halbade asi'adega, mida teeme, aga kui meie tunnistame oma patud üles ja jätame nad maha, annab ta need meile andeks. „Mine ja ära tee enam pattu,“ on tema armastaw kuid ka kurb nõuanne igaihele, kes on efinud. Muidugi on ta kurb, et oleme annud kiusatusetele alla, kuid ta ei tõrele meiega; tema annab meile andeks, manitseb õiglusele tulewikus ja siis armastusega, mis on wäljaspool arusaamist, wistab ta meie patud oma selja taha ja matab need more jägamusse.

Ma wõin teda alati leida.

On olemas veel üks põhjus, miks ma walitsin Jeesuse oma sõbraks. See on kõige parem põhjus. Oma inimsõpru ma näen juhuslikult, mõnda kord päewas, teisi kord nädalas ja mõnda kõige kallimat wiie aasta tagant kord. Kuid Jeesust wõin ma näha igal ajal, mil ma seda aga soowin. Mul on waid waja wõtta palwe telefon ja rääkida temaga. Sa palud mind seda seletada, kuid ma ei saa. Seletuste jaoks on see otsatuse piirjoonele liiga lähedale sattumine. See on tema sõpruse ilus jaladus. Sa tead ja tunned seda, kuid selle üle rääkimine ja seletamine on kõige rassem asi maailmas. Ja ainjam tee selle proowimiseks on, et igaiüks ise peab katsuma seda teha. Sa katju seda ise ja siis ja näed, kas mul ei ole õigus selles, mida ma ütlesin.

Tõesti, see on Jeesuse sõpruse kõige parem tunnus. Tema on alati käepärast olem sõber. Ükskõik, millist tööd ja ka teeks, tema on sinu kõrwal aidates, wirgutades ja kaitstes sind wigade tegemise eest. Sellest pole lugu, kas ja oled wiis, kümme, wiisteist, katskümmeend wõi seitsekümmeend wiis aastat wana, kas ja elad ütikeses wõi oma toredas elamus, kas sõidad luksuantos wõi omnibuses, Jeesus saab alati olla igaihe sõber. Sa wõid olla talufulane, kirjirjutaja, müüritööline, trükistöline, lehepois, doktor wõi isegi peaminister, see ei tee mingit wahet. Jeesuse wõim, tarkus ja armastus on nii piiritu, et ta wõib olla igaihe sõber.

Wajuw laetu.

Witte kaua tagasi wäikene stuuner, nimega „Selen B. Sterling“, wõitles hirmsa tormiga Waikses Dokeanis. Tema traadita telegraafi kutsed wõttis wastu Austraalia lahinglaew „Melbourne“, olles mitusada miili jealt eemal. Korruga lahkus see soomuslaew oma kurtist ja sõitis täie auruga appi wajuwale laewale.

Tunnid möödusid ja torm tugewnes, mille tõttu stuuneri kapten pidas juba kõik kadumaks. Minnes weel kord oma raadiokabinetti, saatis ta wälja wiimase teate: „Ei juuda enam tundi aega pidada wastu. Wett täis. Lained käiwad meist otse üle. Elage hästi!“

Silmapilgu pärast tuli tagasi elustaw ja ilus teade „Melbourne'i“ kaptenilt: „Sõuame kindlasti teieni: olge julged!“

Kapten pidas oma sõna. Wähe aja pärast jabus sõjalaew ja päästis merehädas olewa laewa meeskonna.

Raadio kutsu Jeesusele.

Dled ja kunagi tunnud, et ja waatad wastu kiusatusete tõelisele tormile, millele wõimatu oli wastu panna — mitte ühte tundigi enam? Pole mingit wajuwust allaminekuks ja walele tee andmiseks. Saada raadioteade Jeesusele ja see toob silmapilkset kergendust. Tema mõistab meie mõtted kaugele ära (Laul 139, 2); ja enne kui meie kutsume, on ta walmis wastama.

Kuid on midagi muud, mida peab ütleva Jeesusega sõbraksjaamise üle. Nõik, kes ei tee seda, on tulewikus wäga raske. Wähe aega wõib ta küll elada hästi edasi, kuid kunagi ta satub kriisi, mis on liig suur tema inimmoistatusele lahendada. See wõib tulla elus, see wõib tulla surmas, kuid ta tuleb kindlasti. Weel enam — Jeesusest eemal elatud elu nälgib kõige suurema ja ilusama sõpruse järele. Ta ei tea pooligi lõbusi, mis on inimeste kättesaadawuses..

Ja nüüd, lugeja, kuidas on sinuga? Dled ja Jeesusega sõber? Kui ja oled, siis seo ennast temaga tugewamini. Kui ja pole mitte, kas praegune aeg pole kõige parem aeg temaga tutwunemiseks? Sul pole selleks waja minna kuhugile erilehelt. Sul pole waja minna kirikusse ega küsida nõu preestrist. Sul pole waja isegi oodata, kuni ja oled kellegagi rääkinud selle üle. Kõik, mis sul on waja teha, on kummardada pea, julgeda filmad ja mõelda Jumalast. Siis ja wõid jostistada täiesti taja: „Oleme sõbrad.“

Ja peagi ütled ja waimustusega: „Tema on läbi ja läbi wäga armastaw. Niisugune on minu armuke, niisugune on minu sõber — igawesti.“ (Ulem Laul 5, 16).

Jeesus ja õndsustvajavad.

Ajast peale, mil inimesed elavad, on käinud läbi maailma igatsus õnnistuse ja abi järele. Nii pettis end juba wana paganus aindustega eelseiswalt õndsusajast ja kuninga ootamisega, kes Juuda maalt tulles tooks endaga kuldse ajajärgu. Erinewana teistest rahwastest oli Israeli lootuse rahwas. Kogu tema ajalugu võib waadata kui õige pikka adventaega. Minjana inguharudest maa peal kandis ta enda jüdames kuningalootust, mis surwe ja rõhumiste all ifka jälle uuesti löi loitua tule sarnajelt, mida afnale asetatuna ei saa kustutada ka kõige tugewam maru. See oli Messiaje lootus, mida tundsid juba tema esiisad ja mida tema prohwetid ifka jälle olid ilmutanud. Ülipingutatud oli ta Jeesuse Kristuse päemil, laialt oli ta haaranud meeli ja awanud neid oma tuleku wastu. Igal sammul kohtas ta seda ja tõi jumalikku wastust nendele küsimustele.

„Israeli troosti“, see tähendab mõitnud Jumala peale, kes uuesti seaks korda Taaweti laagnemid maja (Moose 9, 11) ja tooks endaga ammutootatud rahu ja õnnistuse aja, millest laulikud ja nägijad on öelnud nii palju, lootsid paljud tõiste ijeloomudega inimesed, kelledele nende rahwa heafääkält ja wiletjus seifid palawalt jüdamel. Nad ei jõudnud küllastuda prohwetite wärwirikastest õnnistuspiltidest rõõmusöömaaja üle Siionis, mida Issand walmistab kõigile rahwastele, Immanueli piiramatust maailmawalitsemisest, jumalapaistest, mis kiirgaks Jerusalemmaist ja teeks jelle maa keskpunktiks (Jes. 25, 9—11. 60) ning palawa igatsusega ootajid nad ettekuulutuse järele Jumala tõestumist Messiajes.

Kõige paremad ja wagamad rahwa seast, nagu Sakarias ja Eliisabet, Siimeon ja Anna, karjased Betlemmas Jeesuse sündimise juures, Kristija Johannes jingritega Jordani ääres, rikas noormees ja rahwauilem Mikodemus Jeesuse tegutsemisel — kõik inimesed, kellede hinges põlesid adventtuled, waatafid usujilmadega Jumala juurele eesmärgile, hoolimata täiesti inimlikest ettekujutustest, mis nende juures segasid end prohwetlikesse wäljawaadetesje. Paljud neist mõtlesid esjoones oma rahwa õndsusele, lunastamisele teotawast ja rõhuwast roomlaste walitsemisest, kelle kottad — rõõmlinnu sümbol, millega nad end warustasid — tookord hõljusid Israeli rahwa kohak. Nii on juure Sakaria finnitus: „Wande järele, mis ta on wandunud meie isa Abraamile, meile anda, et meie oma waenlaste käest ära päästetud, ilma kartmata teda pidime teenima pühituses ja õiguses tema ees kõige oma elu aja.“ Luka 1, 73—75. Imelised olid ettekujutused Messiaje tulekust, nagu — äkitselt pidawat ta astuma üles kõrbes, keegi ei tea, kust ta tuleb, kuid ilmutus taewas andwat jellest teada. Matt. 24, 23.

Mark. 8, 11. Joh. 7, 27. Kuid ifkaagi oli neis kõrgepingelistes ootustes palju jõudu.

Tema oli Taaweti poeg, teine Taawet, kes toob jelle kirjeldamatu musaja, seda teadis igatiis juuda rahwa seast, lunastaja Siionist, kes sarnajena Njai pojale ei jubi jalutuid ega pimedaid, waid puha fangelasi ja mõitlejaid. Tema tulekul kaob paljudel Israeli poegadel ja tiitardel lastuw kannatuste ja piinade needus, saatanale allumine, nagu wana teate järele õiglane Job kandis seda oma kehale, kui ta pidalitõbijena istus tuhhas. See polnud waimustaw ettekujutus, waid jällegi prohwetlik kuulutus. Siis pole imestada, et paljudel lootujetult haigetel ja tõbistel, pidalitõbistel ja hullumeelsetel, seda kohtame ewangeeliumis, oli ainjamaks walguiskiireks nende kannatusöös lootus „Taaweti pojale“ ja et pimedad pöörasid jelle hiiüdega palnwalt Jeesuse poole. Matt. 9, 27 j. m. Kõige pealt ootajid nad Messiajelt abi oma ihulises hädas ja kohtisid ka elada üle, et Jeesus ei läinud neist mööda, waid halastawa samaariamehe sarnajelt kummardas abiwalmilt nende üle. Nsjata ei pööranud nad tema kui jumaliku arsti poole, kellest rikkalikult läks wälja Issanda wägi. Luka 5, 17.

Õmeti ei läinud messialik õnnistuslootus wälja ainult sarnajele wälisele jumalaabile, waid palju enam jumala rahwa seesmisele armuabile. Üle kõige rahwa ja kehaliise õnnistuse seifab waimline õnnistus. Selle aja jaoks, mil tuleb lunastaja Siionist, oli Issand seadnud pattude andeksandmise ja sündame uwendamise Taaweti joole ja Jerusalemma rahwale tekib siis waba ja awalik allikas ja Jehoowa ise peleb ära Siioni tiitre roojuse. Sak. 13, 1. Siis walatakse waim wälja ülewalt ja rõõmuhüüid läheb juust suhu, nagu lehtmajapiihal, millest Jeesus wõttis oja: „Teie saate rõõmusejega wett wõtma õnnistuse kaewudest.“ Jes. 32, 15; 12, 3. Tegelikult oli Jeesuse awalikkude ellu astumisel see igatsus Jumala armuasta järele olemas rahwa seas nii ülem- kui alamkõige hulgas. Kristijalt Jordanil oli woolanud wälja kaugeleulatuw äratuslaine ja oli kiskunud endaga kaasa lugematud hulgad. Nii wajas Jeesus pidulikul weejagamisel Jerusalemmas kuttuda enda juure ainult jamatajaid. Joh. 7, 37. Ja need, kes lähenejid temale õnnistusjanuga sündames, olid wäga mitmejuugused inimesed: Mikodemus Jerusalemmas ja Samaria naine Jakobi kaewul, jookswahaige ja juur patune, rikas noormees ja kuritegija ristil. Igal pool otfinine jumalariigi ja tema mõõtmatu õnnistuse järele. Küll mõijid siin ja seal mõistuskiisimused warjata sündamehädad, nagu enne mainitud marijeerlikkude kirjatumdjate juures, kuid enam kui mõistus nõudis siiski jüda „igawest elu“, i. o. seda messiarriigi armuandi, mis on pattude andeksandmisel. Sügawamale ei saa minna nii endiste kui ka praeguste inimeste adventlootus kui õnnis-

tuse Jumala järele, kes andestab patud ja ei arvesta üleastumisi.

Täielist jumalaõnnistust on Jeesus pakkunud inimestele nii oma isikus kui ka jutluses. Algupeale oli tema sõnum õnnistuskuulutus. Matteus ei sea aluseta ega otstarbeta tema öndsakskiitmisi kõigi teiste kõnede etteotsa, neid peab aga mõistma õieti. „Endsad on need, kes waimust waesjed! Endsad need, kes kurwad on! Endsad need, kessel nälg ja janu! Endsad need, kes puhtad südamest!“ Kuidas mõisid seal jääda kuulatama kõik, kes sanuti tõstetud peaga olid juba ammu ootanud jumalariiki. Nende kohta maksis see, mida Jeesus walju häälega hüüdis mäe pealt; nende kohta maksid Sünnistegija südantliigutavad sõnad, mida ta kõneles palju hilisemal tunnil: „Tulge minu juure kõik, kes teie waematud ja koormatud olete, ja mina tahan teile hingamise jaata. Võtke eneste peale minu ike, ja õppige minust, et mina olen tasane ja südamest alandlik, siis leiate teie hingamise eneste hingedele.“ Matt. 11, 28—30.

Täiesti õieti mõistavad peagi Jeesuse kuulajad, et tema sõna pole vähem kui „Jumala sõna“, nagu seisab Luka 5, 1. Selle all pole kogu kirjatarvitamise mõiste järele mõeldud ainult sõna, mis käsitab Jumalat, vaid sõna, mis läheb temast välja. Jeesus mõis kuulutada Jumala sõna, kuna tema ise Jumala Pojana on õnnistuse wahetalitajaks inimeste ja Jumala wahel. See on suurim kõigist. Jeesus ei too ainult rõõmusõnumet, vaid tema ise on rõõmusõnum. Kõigi Jumala teede eesmärk on Jeesus, Jumala ületamatu ilmutus nii, et ta võib rääkida täie õigusega: „Kes mind on näinud, see on isa näinud.“ Joh. 14, 9. — Jeesus teadis, et ta on Sünnistegija ja tema tegutses ka Sünnistegijana. Tema ei murdnud katti murtud pilliroogu, ega kustutanud hõõguwat tahti, ei — tema parandas nii haigeid lehi kui ka hingi. Tema waigistas kõigi õiglaste hingede õnnistusjanu täiesti. Tema, kes rääkis: „Paluge, siis peab teile antama; otfige, siis peate teie leidma; koputage, siis peab teile lahti tehtama!“ ei fulgenud enese jarnaste nõudwate inimeste eest, kes kandis eneses kustutamata janu tema järele. Vihtjad mehed meelesparandusjuttustaja Johanneese koolist ütlesid üks teisele juba esimeste pealiskaudsete kokkupuutumiste järele temaga: „Meie oleme Messia leidnud, see on ära jeletatud: Kristus — Kellest Mooses on kirjutanud käjuraamatusse, ja prohwetid, teda oleme meie leidnud, Jeesuse, Joosepi poja Naatsaretist,“ ja üks neist tunnistas seda ka otsekohe tema enese vastu: „Õpetaja, sina oled Jumala Poeg, sina oled Israeli kuningas.“ Joh. 1, 42. 46. 50.

Suure õnnistuskuningana, kes nüüd weel tundmatuna käib maa peal, jagab Jeesus juba nüüd kõigile, kes seda nõuavad, messiaaja suurimat õnnistusannet: pattude andeksandmist ja lumastust patuhädaft. Meile, kes kiitsid oma enese õiglust, ei

teinud ta seda tergetks. Meile pani ta ette ja teritas oma järeleandmatu nõude uuestisünni järele weest ja waimust, eneseärarajagamisest ja ristiwastuwõtlikkusest, loobumiseft kogu maifest warast ja uskumise temasse, kes on üle isa ja ema, naise ja laste. Koormatutele ja waematutele, põlatutele ja murtutele jagab ta aga uut elu wahetult pattude andeksandmise läbi, mida ta jagab jumaliku wõimuga. Salutule oma jalgade ees, nutwale patujele naisele wariseri majas ja kurjategijale, kes sureb tema kõrwal, awab ta jumalariigi warawad selle jumaliku armukuulutamise läbi ja nad kõik lähewad sisse ja rõõmustawad Jumala õnnistuse üle, waatamata inimeste nurisemisest. Jeesus ise on rääkinud wõimsa sõna. „Kui nüüd Poeg teid wahaks teeb, siis olete teie õieti wabad.“ Joh. 8, 36.

Kuid patuorjuse kaotamisega pole nimetatud weel kõik, mida Jeesus pakub. Uude südamesse peab ajama ka uus waim, piha waim. See on suurim kõigist annetest, mida Jumal tahab anda neile, kes teda sellepärast paluwad. Luka 11, 13. Tõesti, Jeesus ise on elu allikas, mis igaweseks waigistab nende janu, kes waid tahawad sealt wõtta ja juua.

Olewitu küsimused igawitu walguses.

Meie ajajärg on kahtluse ajajärg ja paljudele on juba ammuugi heaks tooniks olla kahtlejad. Kaheldakse kõigi wõimaliku kui ka wõimatu juures, kõige enam aga kristliku usu ehtsuse ja õigluse ning piibli jumaliku päritolu üle.

Meie aja kahtlejad waidawad, et ristiusk pole ainuke õige usk, waid kõik usud olewat head. Kahtlejad panewad meile ette järgmised küsimused. Miks Jumal lõi inimesed nii, et nemad wõiwad patustada? Kui ristiusk on ainuke õige usk, miks tekkis see siis alles 1900 aasta eest; miks polnud seda alguseft peale? Kuidas see tuleb, et mõniagi uskmatu seisab kõlbliselt kõrgemal ja on parem inimene, kui mõni kristlane?

Ei wõi olla, et kõik usud on ühtlaselt head ja et igakuks neist wõib asendada ristiusku. Teatawasti leiduwad uskude seas suured wastolud ja wastolud ei wõi samal ajal olla tõde. Wastolud ristiusu ja paganlikkude uskude wahel on muu seas järgmised: ristiusk on ilmutususk, see tähendab, see pole leitud üles inimeste poolt, waid on jumalik ilmutus. Paganlikud usud pole seda mitte ja pole sellepärast ka jumaliku päritoluga, waid on inimeste poolt mõeldud välja, kui mitte päris kuratlikud. Ristiusk õpetab paluma kõigi asjade Loojat, pea kõik teised usud õpetawad paluma mõnda olewust wõi kurje waimu, mida aga Jumal on keelanud oma käskudes. Kristliku usu järele loodus annab tunnistust isikliku, iseteadliku ja intelligentse Jumala olemasolust. Paganuses on loodus ja usk üks ja seesama

(pantheism), ja usk on riigiasi iga ühiku eraasja asemel. Kristiusus leiame ilmutatuna õige Jumala ja Isa, kes oma armastuses on saanud meie lumastamiseks Poja. Paganuses leiame asjatuid eneselumastamise katseid askeetuse, looduse ja loomade austamise või metliku ebajumalateenistuse läbi.

Õõrreldees nii kristliku kui paganausu wilja või seletohaseid mõjutusi, leiame juurema wahel, mis meile selgelt näitab nende wäärtust. Paganlikkudel uskudel on kõigil takistaw mõju kultuuri arengule, mida aga õige ristiusk on alati toetanud. Kus aga walitsewad paganlikud usud, leidub tänapäewani ebausku tagajärjel hirmsaid sotsiaalseid, majanduslikke ja kultuurilisi pahesid.

Müüd küsimuse juurde: Miks Jumal ei loonud inimesi nii, et nemad ei oleks wõinud patustada? Ei pea arwatama, et inimestest oleks hoitud ära kõik hädad, kui neid oleks loodud nagu masinaid, ilma waba tahteta. Rahtlemata, Jumal oleks wõinud luua inimesed nii, et nemad ei oleks wõinud teha pattu, aga tema leidis, et see ei ole hea. Misjugaused lapsed on wanematele armsamad, kas need, kes on nagu automaadid ehk masinad, kes jummitult peawad kuulama oma wanemaid, või need, kes wabast tahtest, wabast walikust ja armastusest wanemate wastu on neile sõnakuulelikud? Kas walmistab see wanematele rõõmu, kui nende lapsed kuulawad neid wastu tahtmist?

Kellegi üliõpilase wiskasid tema sõbrad küllma wette. Selle tagajärjel kannatas noormees kogu oma eluaja waimunõrkuse all. Tema wõis küll weel aidata oma isa aiatöös, kuid isa pidi temale alati näitama kus ja kuidas ta peab töötama ja millal algama, alles siis ta töötas. Kuid ta pidi temale ka ikka jälle ütleva, millal ta pidi peatuma ja puhkama ja millal laskama töötamast, sest muudu ei jätnud ta tööd üldje järele. Kindlasti ei walmistatud see isale mingit rõõmu.

Kui inimeselt wõetakse waba tahe, siis on riskutud tema õnn ja kogu tema olemine. Jumal lõi esimese inimese täiuslikuna ja selle juurde kuulub waba tahe. Tema rõõm on selles, et inimesed wabast walikust on temale sõnakuulelikud. Waba tahe nuudugi andis esimestele inimestele wõimaluse olla sõnakuulmata nende Looja wastu, kuid Jumal siiski eelistas inimeste seefuguseks loomist. Kui leiti üles esimene nõel, esimene nuga ja esimene tulikk, siis oli ka kõhe wõimalus wigastada või põletada end neist, kuid siiski tarwitatakse neid esimeid massiliselt juba aastate kaupa ja inimesed ei tahaks enam olla nendeta. Kes tahaks praegu ohwerdada oma waba tahte, et saada asetatud olukorda, kus temal oleks täiesti wõimata teha pattu või seda, mida tema meeleldi tahaks?

Rahtlejad tähendawad, et kristlik usk ei olewat ainuke õige, sest see olewat teffinud alles 1900 aasta eest. Minult see, kes ei tunne maailma- ja kirikuajalugu, wõib ütelda midagi sarnast. Ristiusk pole tulnud maailma alles peale Kristuse sündi-

mist (Joh. 7, 14—16; 1. Joh. 2, 7). See on samawahel tulnud maailma alles 1900 a. eest, kui Kristus ifegi, sest Kol. 1, 14—16 järele oli Kristus kui Jumala Poeg juba enne kõigi asjade algust, kui tegew töõriist Jumala loomistöös. Kristlik usk on maailmas juba patulangemiseft saadik ja sellepärast on ta ka kõige wanem ja ainuke õige usk. Juba enne loomist Jumal nägi ette patulangemise ja tegi ettewalmistuse inimeste lumastamiseks oma Poja ilmumise läbi selles maailmas ja tema ohwri läbi. (Nlm. 13, 8). Selle lumastusplaani ilmutamine esimestele inimestele polnud wähem Kristuse ewangeeliumi kuulutamiseft, või teiste sõnadega: kristliku usu alguseft. Ewangeelium oli nii siis maailmas aastatuhandeid enne Jeesuse sündimist. (Ehrea 9, 15; Jef. 53). Nii on ka Jumala Poja ilmumist sellesse maailma mainitud Wana Testamendi ettekuulutusel mitte wähem kui 300 korda ja kõigi aegade usklikud enne Kristuse sündimist uskusid Keistust kui ainumat wahemest Jumala ja patuste wahel ja nemad uskusid ka ewangeeliumi; sellepärast nemad olid kristlased. „Aga kiri on enne ära näinud, et Jumal paganad usust õigeft teeb, ja on ette kuulutanud Abraamile see hea: Sinu sees peawad kõik paganad õnnistatud saama.“ Kol. 3, 8. Loetagu ka Joh. 8, 56; 5, 46.

Rahtlejad ütlevad weel, et uskmatud inimesed on sagedasti kombeliselt kõrgemal ja mitte harwa ka paremal inimesed, kui kristlased. Nemad pole mitte paremad kui kristlased, waid wõiwad olla paremad, kui halwad kristlased; kuid halb kristlane pole üldje kristlane. Uskmatu, kes on parem kui halb kristlane, pole parem seepärast, et tema on uskmatu, waid hoolimata oma uskmatuseft. Kuid oma enese jõust ja kombelisest kihutuseft pole tema see, mis ta on; tema on sellepärast parem kui halb kristlane, et tema teadmatult seisab ja tegutsseb ristiusu mõju all. Peakse tema aga kord tegutsema täiesti oma ateistlikkude põhimõtete järele, ei oleks tema enam hea inimene. Keegi ei peakse waatama halbadele kui ka headele kristlastele kui oma eeskujule, waid ainult Jeesusele Kristusele kui täiuslikule. Jumal tunnustab halbu kristlasi sama wahel oma lasteks, nagu walitus tunnustab waleraha matsumahendina.

Mille tõttu kaheldakse nii palju, waatamata walguse küllusele ja paljudele tõendustele, ewangeeliumi ja ristiusu ehtsuses? See oleneb ainuüksi inimestest. Loomulik inimene lasseb liig palju juhtida oma mõtlemist, rääkimist ja tegutsemist oma tunnetest, mis wäga sagedasti on mõjutatud selle maailma müürsti — kurati — poolt. (Ew. 2. 3.) Jumala Poeg tuli maailma kurati tegude ärarikkumiseks. (1. Joh. 3, 8.) Tema ükkinda wõib rahtlejat wabastada tema sulasepõlwest. Rahtleja peab waatama ainult temale ja tema sõnale ja ühendama oma tahte tema omaga.

Reformatsiooni lõpul?

Meie ajaloo algus algab sõnadega: „Taewariit on ligi tulnud.“ Sellega näitas Johannes pääs- teed hukatujes olevale maailmale. Tema jutluste keskohas seisab Jeesuse ilmumine. Jeesuse vägev mäejutus loob õndsaid; loob inimesi, kes teavad maailmale antud ülesandest. Kesipühid tulid, ja 3000 hinge lahkisid end ristida. Uus elu woolab kaduvusele pühendatud maailma, mille viimased jõud õgiwad end kultuslikkudes teotsemistes. Ne- ruujalemmaist saab alguse ewangeeliumi wõidujooks üle Väike-Aasia, Kreekamaa ja Rooma. Kogudus koguduse kõrwal kasvavad Jumala wäikse temp- lina. Tekiwad märtrite hulgad, kes oma tunnis- tuist maksawad eluga rooma areenidel. Neroist Dio- kletianini ei lakanud tagasiwõimised peaaegu sugugi. Paljude ojaks oli hirmus piin ja walurikas surm. Kuid ewangeeliumi waim kandis oma lipu üle kogu tol ajal tuntud maailma.

Kui enam ei juudeta panna vastu kriitlik-tae- walise jõu mõjule, tunnustatakse wõitlewate jün- grite sõnumit ja tõstetakse algristiust riigiuuks. See oli efektiivne, mille õnnetuid tagajärge on tunda meie päewini. Mida rooma keisrid algatasid, seda wi- sid paawstid edasi. Euroopa muutus ebakriitlikuks. Mõõga ja wägivallega lewitati ristiusku. Esmimestel aastajadadel surmati need, kes uskusid Kristusesse; nüüd wõetakse inimestelt elu, kes ei usu nii, nagu üldisus, nagu nõuab jeda riigiuusk. Kristianiseeri- misega kaob Jeesuse järel käimine. Tagasihoidma- tud oluforrad tulewad esile aastate kestel preestri- ja mungajeesuses, kloostris ja kriitlikus maailmas. Üldine reform on paljude hiiudeks. Kontsiilium kontsiiliumi järel leiab aset; nõupidamised ja otju- sed peawad muretsema abi. Põhast läheb see üle Baseli Konstantiji.

Augustiinlaste kloostris on lihtne munk, kes igatseb õndsuse järele. Tema 95 teesi mõjuwad maailmatulekahjuna. Protestantismi jünnitund on käes. Lutheri tegu annab meile piibli kätte, et seega saaksime herõalaste jarnajeks, kes igapäew nurisid pühakirja. Aga praegused ristiinimesed ela- wad nii, nagu oleks Kristus juur kangelane ja hea- tegija, kes meile igaweseks on kindlustanud õnd- suse; meie peame waid olema rõõmsad ja lõbusad maise elu süütute warade üle ja muu jätma tema hooleks (Kierkegaard, Tagebücher). 1517 oli piibli ristiusu algus; täna, 400 aasta pärast aga selgub reformatiooni efektsus.

Reformatsioon on ütelnud üles. Maawürstid wõtsid Lutheri tahtmise vastu ja juhtisid selle po- liitilistele teedele.

Ujupuhastus muutus riigikirikuks. Spe- mann ütleb oma töös „Riehlit Oswald Spengle- rini“ lhf. 45: „Luther wabastas küll kiriku paaw- stist, kuid edasi ehitades wanal Konstantini põhimõt-

tel tegi ta selle riigikirikuks ja nii on ewangelistid muutunud olenewateks würstideist ja ülikoolide ha- ridusest.“

Reformatsioon on ütelnud üles ka Jumala sõna kuulutamises. Terawalt kõlawad manitsewad hää- led üle ujupuhastuse lõpetamata töö. Karl von Wachter kirjutab oma ajakirjas „Reformatsiooni- teoloogia ulatamatus“ järgmist tähelepanuwäärset: „Luther tõukas lahti wärawa, mis wiib õigele tä- nawale, aga wäga paljud seisawad wärawal ja rõõmustawad end selle üle, et see lahti on. Tä- nawa on nad aga jätnud Kristuse waenlastele, wal- gustajatele, idealistidele, materialistidele ja teis- tele ümbertõukajatele.“

Mispärast on tänapäewal nii palju segadust, piibliarmustust ja wabameelsust? Mispärast ei ela Jumala sõna kogu tõsidus kirikutes, ühiskondades ja kogudustes? Ekskommuniseerunud hispaania professor Unanuno kirjutab oma hiljuti ilmunud raamatus „Ristiustu surmahetkus“: „Ujupuhastus tahtis tähtede läbi leida teed tagasi elule ja lõppes sellega, et ta ajetas tähe walele kohale, sest waba uurimine on tähe surm.“

Preisimaal oli riik, aga kirikut ei olnud. Mahwa- kirikust rääkima hakates kaotas Friedrich II päewist jaadik ülesehitatud kirik oma viimased toed. Aga ka seal on kõik tume, olgugi, et wõib kõnelda täis- kogudest ja piiblingideist. Kuid wabanemispüüded ja wäljaastumiskümnised on kirikule häwitawad. Suurele mässile on ühendus kirikuga waid kombeks wõi pruugiks. Hiljuti kirjutas õpetaja Busch oma artiklis „Kirik ja proletariaat“: „Muidugi, on imestatam, kui pikaldaselt edeneb kirikust wäljaas- tumiskümnine. Kuid siin, mis hoiab proletariaati kiriku küljes kinni, on wäga peenikene. Paljudel fordadel on see waid ebauusk.“ „Kes teab, milleks õieti ristimine ja leeriskäimine on hea? . . . Sage- dasti annawad selleks tõuget waid wälised põhjused. Jest ettemõtjad ei wõta hea meelega ametisse noori, kes pole leeris käinud, kuna enamjaolt seisawad nende taga mässulised, kommunistlikud wanemad. . . Nii siis lastakse last käia leeris selleks, et ta saaks koha . . . Sarnased kaalutlusjed hoiawad tagasi kiri- kust wäljaastumise.“ Edasi ütleb õpetaja Busch: „Meie peame wadama endaga kaafas huure hulga jarnast kirikurahwast, kellele kirik on waid omakasu jaawutamiseks.“

Teistes ringides pole oluford parem. „Palju- des wanameelsetes perekondades on wali usk waid maskiks, mille auja liniku taga hirmitab usjafas fodaalikkus ja maitsemishimu. Sarnastele inimes- tele, kes näitawad end wihajena wabameelsete pas- torite üle, on kaardimäng sagedasti arnjam kui kõne elusihide üle. Need on riigikiriku poolt teh- tud trooni ja altari kokkujulatamise tagajärjed“ (Spemann).

Meie ei tohi aga jalata maha, et ikkagi on ole- mas nälg sealpoolse ja täielikkuse (absoluutuse) jä-

rele. Sest ajast peale, mil waikib „jutlus“ ja on veel waid olemas „waatlused“ Jumala sõna üle, tormawad massid nende woolude poole, millel on waid wähe usulist hõngu juures. Oma haripunkti saamutab ülimõistuslikkuse tõi. Sitjema lõõnihil on iha äratada feesmiselt teadmatuid jõudusid, mis senini on uinunud. Okkultism, spiritism, hüpnootism, terwekspalwetamine, selgetnägemine, telepatia, astroloogia, teosoofia ja antroposoofia kõnelewad oma jüingrite hulga kaswust. Tgajugused prohwetid, apostlid ja messiajed, olgu need siis Weizenberg wõi Krischnamurti, panewad endast kõnelema. Buddism wõtab ikka enam maad.

Meie elame oma waimu asiatiiseerimises. Kuhu jääb Jeesus ja lunastuse ewangeelium? Kuidas on lugu kristliku Euroopa ja Ameerikaga? Kas usupuhastus on ütelnud üles? Kas oleme usupuhastuse lõpul? Paneuroopa liikumise alustaja Coudenhove Calergi kirjutab oma töös „Kangelane wõi pühakud“ Iht. 59/60: „Euroopa ja Ameerika pole tänapäew kultuurinimkonna kõige kristlikumad osad waid kõige ebakristlikumad... Euroopa kogu poliitiline ajalugu on kristlikkude ideaalide pillkamise ajalugu. Euroopa pole käinud Kristuse jälgedes, waid rooma jõdurite omades, kes löid Kristuse risti.“

Lutheri surmast jaadik pole meie teinud edujamme, waid oleme tagajiminekul. Öhtumaa kirik pole taganenud Konstantiini mõttekäikudest. Tuba ammugi puudub algristiisu kristlaskonna waim. Sellepärast peab meie ajale antama algristiisu waim, j. o. waim, mis elas ja walitses 1900 aasta eest, ja see pole muu waim, kui Jeesuse Kristuse waim — waim, mis usub, et Jeesus on Jumala poeg, kellel on kuulutus kaasilmale. Sest tänapäew tuleb kuulutada ewangeeliumi mitte ainult välismaal, waid ka kodumaal. „Kristuse ristiit“ on tehtud polsterdatud toole. Misjoni peategewuse peab lõpuks asetama öhtumaale.

Seismajäänud usupuhastus wajak nut elustust. Peab tulema uus usupuhastus, ärataja, nagu tähendas Bengel, kes igawest ewangeeliumi kuulutab kogu maailmas kui tunnistust. Ja siis tuleb lõpp. Liikumine on siin. Veel kord läheb ta samuti, nagu Lutheri tegu, läbi kõigi maade ja kõneleb Jeesuse tulekust. On waja wõita algkristlikku seisukohta ja hoida usuwara jumalatul ajal. Sest pea tuleb see, kes peab tulema.

A. B. Borsh.

Meie kuningas tuleb.

Tga kristlase kõige rõõmustawam sündmus on „kuningate kuningas“, Jeesuse Kristuse, tulek. Nagu juba wanaast ajast kõik Jumala mehed on igatsenud Snnistegija tulemist aus, nii on ka praegu neid, kes panewad jellele sündmusele kogu oma lootuse.

Issand ütleb oma sõnas: „Sest Issand Jehoowa ei tee midagi, kui tema mitte ei ilmuta oma sõlajat nõu oma julastele, prohwetitele.“ Amoje 3, 7. 2. Peetruse 1, 19 on: „Ja meil on üks kindlam prohwetisõna, ja teie teete hästi, et teie jeda täbele panete kui üht küünalt, mis pimedas paistab, seni kui päew wälja paistab, ja koidutäht tõuseb teie südames.“ Kuna juba Jumal ütleb meile, et tema ei laje sündida midagi, millest ta ei teataks oma julastele, ja edasi isegi kutjub meid prohwetisõna tähele panema, siis peaks olema iga kristlase esimeheks ülesandeks jelle prohwetliku sõna uurimine, eriti kui seisawad ees tähtsad sündmused.

Wõtaks palju ruumi ja aega, kui tahaksime selles artiklis tuua kõik kirjakohad, mis tähendawad meie kuningate tulemisele. Kuid siiski tahaksime lähemalt waadelda Issanda sõnu jelle sündmuse üle, mis on räägitud prohwet Taanieli kaudu.

Taanieli raamatu teises peatükis tunakse ette neli suurt maailmariiki kui ka kümnesse osasse jaotatud wiimane riik. Neli suurt maailmariiki, kui niijugust, on lakanud olemast, ja praegu on leida sellest wiimastest — Rooma riigist — tekkinud kümme kuningriiki, muidugi teiste walitsuswormide ja teiste maapiiridega. Peale jeda kui prohwet on näinud neid maid oma prohwetliku silmaga, näeb ta kaugemalt, et ehitatakse üles uus suur kuningriik, mille kirjelduse ta annab meile sama peatüki 44. jalmis: „Alga nende kuningate päewil wõtab taewa Jumal ühe kuningriigi üles ehitada, mis ei pea saama ära rikunud ei igaweste; ja see kuningriik ei pea mitte teise rahwa kätte saama; see peab pihuks lööma ja ära lõpetama kõik kuningriigid, aga ise jääb ta igaweste seisma.“ Kõik teised riigid ehitati üles maisjete kuningate poolt ja walitseti ka neist, aga kõige wiimane ehitatakse üles Jumala enese poolt, ja jelle riigi, mis jääb igawesti seisma, walitsejaks on „kuningate kuningas“.

Nelja juure maailmariigi uurimises näeme, et niipea, kui muutus nõrgaks ühe riigi walitsemine ja oluforrad riigis eneses olid wapustatud, see riik läks wastu oma lõpule ja ülewõimu sai mõni teine riik. Kuna meie teame, et kümme kuningriiki on mõttepildistatud kuningas Nebukadnetsari kümme warwa unenäo pildis ja neid kirjeldatakse osalt tugewana, osalt nõrgana, tohime otjustada olufordade järele neil mail, et nende kuningriikide olemasolul on peagi lõpp. Teine põhjus nende riikide tõenäoliseks peatseks lagunemiseks on, et nende riikide püüamise kestvus kaugelt ületab nelja maailmariigi oma.

Kuid kõige kindlam tõendus selleks, et Snnistegija tuleb pea, on tulewiku märgid, mida meie juba warem oleme awaldanud jelles aegkirjas.

Nagu kõigil aegadel on kuulutatud kuningate päralejõudmisest trompeetide ja pasuna helide kaudu, nii käib ka Kristuse tuleku eel pasunaheli. Peagi läheb täide, mida kuulutab seitsemes pasun, et „maa-

ilma kuningriigid on meie Issanda, ja tema Kristuse pärast saanud, ja tema peab kui kuningas valitsema igaweste igaweseks ajaks." Jlm. 11, 15. Ja „kõigi kuningate kuningas tuleb!“ Siis peab ta oma rauast krepiga puruks kõik selle maailma riigid, nagu potisepp lööb puruks oma potid. Peagi heidetakse kivi maha käteta ja kuju purustatakse. Laan. 2, 34.

Meie kuningas tuleb! Rõõmus sõnum! Nagu juba siin maa peal kuningad lähewad aus ja hiilguses oma maade pealinna ja algawad oma walitjust kogu oma autoriteediga, nii wõtab peagi meie taewane kuningas Jeesus Kristus walitsemisele oma riigi. Tema tuleb oma Issa aus, ümbritsetuna oma enese ja kõigi pühade inglite hiilgusest. Siis ei kuulu temale ainult osa maisetest riikidest, waid kõik riigid alluwad temale ja kõik põlwed paenduwad tema ees. „Waata, ma tulen nobedasti, ja mu pall on minuga igaihe kätte tajuda, nõnda kui tema tegu on.“ Kristus toob oma tulekul endaga palga igaihe jaoks ja taju wäljajagamisel asetab

ta igaihe tööde järele. „Ja siis wõtab kuningas neile öelda, kes tema paremal käel on: Tulge tänna, minu Issa õnnistatud, pärige kuningriik, mis teile on valmistatud maailma ajutamiseks!“ „Siis wõtab tema ka öelda neile, kes paremal käel on: Minge ära minust, teie äraneetud, igawese tulesse, mis valmistatud on kuradile ja tema inglitele.“ Matt. 25, 34. 41.

Ja, need on tõsised sõnad, ja neid peaks panema tähele igaiks. Meie kinga tulek on aurikas ja rõõmutoow neile, kes on end valmistanud ette tema ilmunisele; aga kurb ja südantlõhestaw neile, kes on heitnud endast wõi jätnud tähele panemata sõnume tulewast kuningast. Armas lugeja, lae end ja meid Issanda abiga valmistada ette meie armsa kinga Jeesuse Kristuse peatse tulemise vastu, et meid leitaks ustawatena ja meie tohikime astuda Issanda rõõmu. „Jah, wist, mina tulen nobedaste. Amen. Tule wissiste, Issand Jeesus!“

R. Sch.

Kodufoldel.

Kas Kristus tegi käärinud wiina?

Gebreakeelse Wana Testamendi ja kreekakeelse Uue Testamendi tõlkimisel ingliskeelde, samuti ka eesti keeles, on nii käärinata kui ka kääritud wiinamarjamahl tõlgitud „wiinaks“; kuid jisu ise, ühenduses üldise Pühakirja õpetusega selle üle, teeb wäga selgeks mainitud wiina laadi. Jesaja 65, 8, mida toetatakse „Nõnda ütleb Jehoowa“ aga loeme, et „wiinamarja kobara sees wärste wiin leitakse“ ja et „warandus on seal sees“. Ükski ei wõi juua küllalt puhtast käärinata „wiinapuulijast“, et jääda joobnuks. Aga kui inimene wõtab wiinamarja mahla ja lasseb jeda hapneda ja käärida seni, kui see muutub joowastawaks, lõpeb „warandus“ jarnases „kanges joogis“. Siis on ta jaanud needuseks ja Jumal kuulutab „häda“ nende vastu, kes kaua aega wiidawad jarnase wiina juures wõi kes oma ligimesele annab jarnast jooki. (Sp. sõnad 20, 1; 23, 29—32; Sabatuki 2, 15.) See põhimõte maksab jamahästi kääritud wilja ja aiawilja jaaduste kohta. Wili, kui ta on lastud läbi meski ja söömise otstarbel tehtud leiwaks, on õnnistus; ta annab jõudu ja terwist. Kuid wili, mis on aetud läbi wiinaajamisaparaadi, et juua jeda hapus ja mürgises olekus, muutub needuseks ja tekitab nõrkust, haigust ja kurbtust.

„Kobara sees.“

Wiin kobaras on muidugi käärinata. Lundes Paulust nii, nagu meie teda tunneme, ei saa meie arvata tema nõuandest Timoteusele wõtta pisut jarnaseit wiinast, mis nii waljult oli mõistetud hukka Pühakirjas. (1. Tim. 5, 23.) Sama hästi on teada, et arstid tänapäew joowitawad haigetele puhast wiinamarjamahla.

Wanal ajal, nagu ka praegu mõnel pool maailma osades, „wiinapuuwili“ wõeti kobarast ja hoiti wärskelt tapetud loomade nahkades. Seni kui need nahad polnud õhukindlad, algab käärimine omal ajal ja nahk-„astjad“ weniwad wälja. Kui wiinamarjalõikusest jaadud wiinamarjamahl pandi ära wanades kuivanud nahk-„astjates“, siis käärimisel ja paijumisel lõhkesid kuivanud nahkastjad ja kogu wiin oleks kadunud. Jeesus kindlasti tähendab sellele Matteuse 9, 17, kus meie loeme: „Ei panda ka mitte wärsket wiina wana nahkajatesse; muidu lõhkewad nahkastjad lõhki, ja wiin saab pillatud, ja nahkastjad lähewad hukka; waid wärste wiin peab uute nahkastjate sisse pandama, siis seisawad mõlemad terwed.“

Wiin, mida tegi Jeesus.

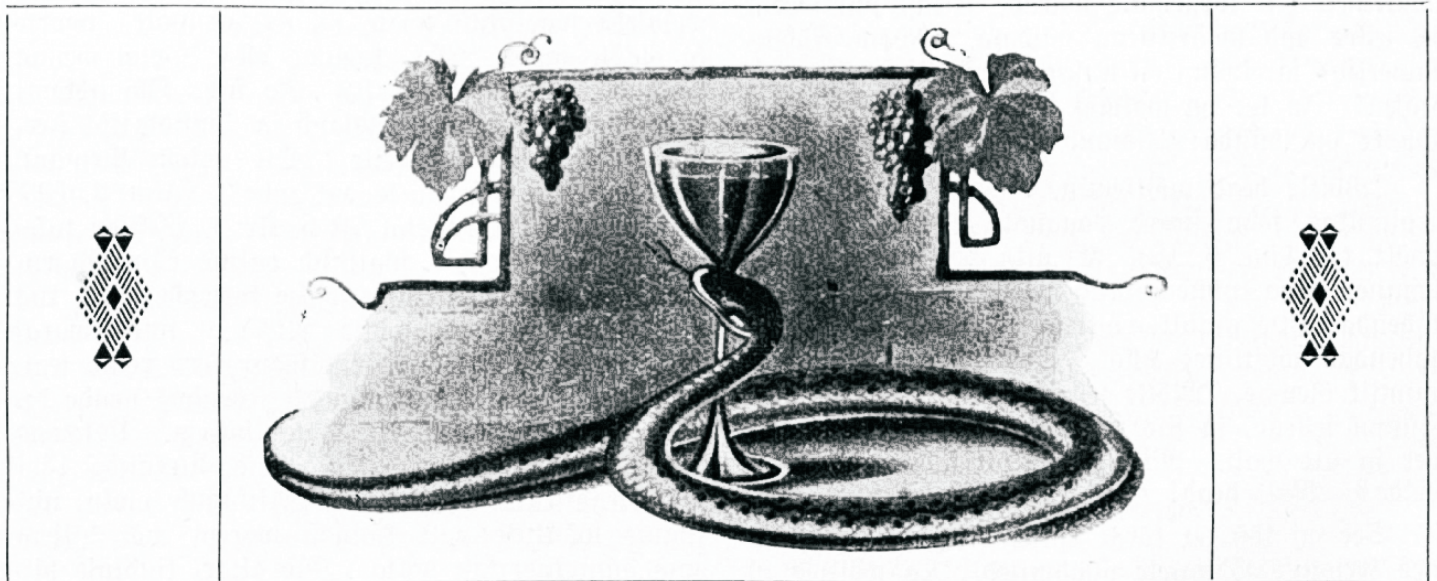
Pane tähele kolme wiinast sõna: „seisawad mõlemad terwed“. Jumal tahab, et inimesed tartwitaks käärinata wiina. Kaana pulmas Jeesuse esimesel awalikul imeteol, nagu see on jutustatud

Joh. 2, 1—11, tema muutis wee wiinaks. Sama Jeesus, looduse üliloomulikkude jõudude läbi, ikkagi kuulutab „oma au“ wee wiinaks muutmise kaudu. Kuid wiin, mida teeb Looja, on alati „kobaras“ ja on alati „warandus“. Needujeks saab ta siis, kui inimene võtab ta kobarasti ja lasseb hapneda ja käärida. Siis ta muutub joovastavaks, muutub „kangeks joomaajaks“, on „mõllaw“ ja „ükski mees, kes seal sees ei jõi, ei saa targaks“. Õpetuse jõnad 20,1.

Jumala anded on kõik „head“. (Jakobuse 1, 17.) Inimese pahurpidipöörämised on halbmad. Kõige puhtam, terwislikum ja parem wiin on alati käärimata „wiinapuuvili“. Peotalitaja Kaana pulmas nimetas jeda „heads“. See on „hea“ ka täna. Joovastavad joogid peetakse olema kee-

ajal kunagi tarvitada käärimud wiina. Jeesus tarvitas „wiinapuu wilja“. Matt. 26, 29. „Teid ei ole kaduwa asjadega. . . lunastatud,“ ütles Peetrus, „waid Kristuse, kui ihe ilma wigata ja puhtalle, kalli merega.“ 1. Peetr. 1, 18, 19. Nii peaks tänapäewal olema sakramendi teenistuses jee, mis kujutab Jeesuse werd, just jee, mida Jeesus tarvitas, „wiinapuu wili“, rikkumata aine, isegi „wärske wiin“, hoitud käärimata olekus. Usklikud inimesed, kes sakramendi teenistuse juures tarvitawad joovastawaid jookke, eksiwad pihta tõe wastu, mida tuletab meele armulaua teenistus.

See on lühidalt, mida piibel tõesti õpetab „wiina“ üle. See, kes tahab Jeesanda selgeid, mõistlikke ja waimustatud jõnu võtta nende õige wäärtuse järele, ei jää kunagi joobnuks maailma

Käärimud wiin on suurim inimjoo waenlane.

latud. See on kõige kindlam tee alkoholi kaubanduse „reguleerimiseks“ — ühtlasi tema linnupriiks kuulutamiseks.

On väga wõimalik, et nahkasti jateist liig wana wiina joomise tagajärjel Aaroni pojad Nadab ja Abiu jäid joobnuks ja wiisid „wõõrasti tuld“ Jehoowale seaduselgelis. Nagal juhul Jumal oli nii pahane, et „siis läks tuli Jehoowa eest wälja ja põletas neid ära“. 3. Moosj. 10, 1—10. Siis kogu tulewase aja jaoks Jumal Aaroni kui ülempreestri läbi hoiatas oma julaseid joovastawate jookide tarvitamise eest ühenduses jumalateenistusega: „Sa ei pea mitte wiina ega kanget joomaega jooma, ei sina ei su pojad sinuga, kui teie koguduse telgi sisse lähete, et teie ära ei sure; jee olgu igaweseks seadmisjeks teie tulewa põhre rahwale. Et teie wabet teete pihta ja selle wabel, mis pihta ei ole, ja roojase ja puhta wabel.“ 9. ja 10. jalm.

Kristlased ei tohiks tänapäew pihta õhtuijõoma-

mõistmatusest, rahuldamatusest ja heitlikkudest kommetest ja traditsioonidest, mis 3. Moosj. 17, 2—4 on jümboliseeritud joobnustawa wiinaga. Jumala puhtad teed on kõige paremad teed.

„Wõitle head wõitlemist. . .“

Wõitlus on tänapäewa hiiidjõna. Kõigil aladel wõideldakse kangekaelselt kõigest keha ja waimu jõust õiguse, parema järje ja ilusama tulewiku eest. Kas jee läheb korda, Me loodame! „Sa lootus ei tee meile häbi.“

Naga kes jääb wõitjaks, Misjuuqsel mehel, misjuuqsel parteil läheb korda tormiist ädwardatud inimkonna-laewa jõuda ja läbi marulise parteide- ja huwidemere kindlalt juhtida ihe õnneliku tulewiku sadamasse? Kõigi ajaloo õpetuste ja olewiku kogemuste järele on sellele küsimusele aimult üks wastus: Õige kristlane, tõeline ristiusk, Jumali riik oma tõe, armastuse ja õigusega jääb üksi

wõitjaks. Ja selle eest tegutseswad, wõitlewad ja paluwad Jumala lapsed. Selles wõitluses kõrge-
mate warade pärast peawad kõik ühes olema ja ka-
sa töötama, kõik liinil — ja noored esircas.

„Kõwendage eelposte, ajetage ustawaid wahte
igale poole maailmas. Jumal kutsub teid üles,
teie noored inimesed! Ta wajab terve hulga noori
mehi, kes on suuremeelsed ja jumalakartlikud ja
omawad sügawat armastust Kristusele ja tõe.“
Nende sõnadega kutsub noori üles keegi nüüdisaja
waimuliku elu ja usuwõitluse poolest tuntud isedus,
pühendamata oma julgust ja tulidust, oma waimus-
tust ja wärskeid jõude parima ja wäljawaateriffai-
ma liikumise tunnistusse, Jeesuse Kristuse teenis-
tusse. Kas ei peaks see kutse õilsale tööle leidma
wastutaja sadandetes ja tuhandetes noortes inimes-
tes? Kas selleit on kasu? Kindlasti! Kasju kord
wõitluseit elu kõrgeimate warade pärast oja wõtta
ja jelles end wäärilijena näidata. Rõõm, rõõm-
jameelsus ja eluõnn on niisuguse piüide ja elu wili.
Kasju! Ja kes on walmis selleks wõitluseks, neile
tahaks ma hüüda: „Kanatata wälja tormimõllus!“

„Wõitle head wõitlemist.“ Nii manitseb meid
waimukas sõna juure paganate apostli Pauluse
poolt. (1. Tim. 6, 12.) Ei aita weel üksnes wõit-
lemine. Iga inimene peab wõitlema. Kristlane ei
tähenda mitte ainult wõitleja olla, sest ka inimene
tähendab wõitluses olla. Selleit ei pääse ükski
inimlik olemus. Wõtle sellele, armas noor lugeja!
Tuhwi sellega, ja siis waata endasse ja enda üm-
ber ja siis wali. Millist wõitlust tahad sina wõit-
delda? Wali head!

See on tõsi, et kõrge kutse, õilne eesmärk pa-
neb Kristuse sõdijatele nõudmised. Ta wõitleb ju
Jumala riigi pärast, igaweste asjade pärast. Ta
ei wõitle mitte liha ega werega, waid wüürstidega
ja wägewatega, kurjade waimudega taewastes as-
jades, (Ew. 6, 12.) Nii on ka sulle, noor lugeja,
tarwis iseäralisi sõjariistu, mis ei ole mitte rauast
ja terasest, waid on „wägewad Jumala sõjariistad“.
(2. Kor. 10, 4. 5.) „Usu kilpi“ tarwitad sina kait-
jeks kurjuse tuliste ja mürgiste noolte vastu.
Minult usk Issandasse Jeesusesse, elu Jumalaga,
usaldus temale, wõib meid kaitsta puhtuseta ja kah-
julikkude mõjude vastu, mis meid ümbritsewad ja
mis meid noori ähwardawad nõrgestada ja rik-
kuda. „Waimu mõõka“, Jumala sõna, tarwitame
pealetungiks. Pealetung on ja jääb ka usuelus pa-
rimaks wastupanuks. See pärast harjuta sina oma
nooruses, kodus ja ametis, kaitstama Jumala ela-
wat ja wägewat sõna. (Ew. 4, 12.) „Sõna, sõna
peab seda tegema...“ (Luther.) „Sõna läbi on
wõidetud maailm, sõna läbi on saadud kogudus ja
sõna läbi elustatakse teda“. (Miemöller.) See-
pärast tahame puhas Jumala sõna austada, hin-
nata ja tarwitada wõidurikkas wõitluses.

Dige Jeesuse sõdaja ei waja ainult iseäralisi
relwi waid ka iseäralisi moorusi, mille poole ta

piüiab, mida ta peab arendama ja omandama.
Jeesuse sõdur peab olema sõnakuulelik. Ta peab
oma juhti tundma ja armastama, mitte ainult
kõrtna. Tema kartus on lapselik kartus. Tema
sõnakuulmine tuleb armastuseit, tahtmiseit, mitte
hüüduiseit. (Laul 40, 9.) Me, peame jelles asjas
jarnanema Kapernauma pealikule, kes saab kiituse
oma ülemalt: „Kui ma ütlen sellele: Mine, ja
tema läheb“. Noored, piüidke niisuguse sõnakuul-
mise poole, siis saate Jumalalt weel suurema kii-
tuse ja olete inimese wääriline.

Walwelolek on sõjamehe woorus, mida ooda-
takse ja nõutakse. Wõtle: Magamine postil wõib
maksata sadandete ja tuhandete kaaslaste elu. Noo-
red, olge waimulikud wahimehed! Walwake en-
nast, oma mõtteit ja omi sõnu, oma tegemist ja
loobumist. (Mat. 26, 41.) Tundke ka töö ja wal-
weloleku wastutust teiste jaoks, armjate noorte
kaaslaste jaoks. Me tahame olla „oma wenna
hoidjad“. (1. Moos. 4, 9.) Ja siis: Ole ustaw!
Uuem noortejuht, meie Issand ja õnnistegija Jee-
sus Kristus hüüab meile: „Ole ustaw surmani,
siis tahan ma sulle elu krooni anda“. (Salm. 2, 10.)
Kui Pompei linn aastal 79 p. Kr. j. Wefuwi tule-
purske läbi häwines, mattusid paljud elanikud ru-
jude alla. Meid leiti üles wälja kaewades seal, kus
neid tabas ränk tuhajadu. Nii leiti linna wära-
was kiwistanud Rooma wahijõdur käes relw, seal,
kuhu pealik teda oli ajetanud. Tõendus nende ko-
huseitruuduseit weel 1800 aastat hiljem. Ustawad
noored inimesed wiirwad iga töö ja ülesande läbi
kohuseitradlikult ja ustawalt. Niisuguse oleku, nii-
suguse wõitluse pall kannab warem wõi hiljem
oma õnnistusrikkast wilja. Gibraltaril kindluse pii-
ramise juures käis kindral Elliot ise wahipostil
wahipostile. Seal kohtas ta üht Saksa sõdurit, kes
liikumatuil seisis postil ja tema lähenedes talle au
ei andnud ega hoidnud relwa käes. „Miks teie
ei täida oma kohust? Kas teie oma ülesannet ei
tea?“ küsis kindral. Sõdur wastas: „Oma kohus-
tust tean ma hästi, aga mõne minuti eest lasti mi-
nul kaks parema käe sõrme ära, nii ma ei saa
enam oma relwa hoida.“ „Miks teie ei lasse siis
end siduda?“ küsis kindral ojawõitlikult. „Meil ei
tohi sõdur oma postil enne lahkuda kui teda wa-
bastatakse,“ wastas sõdur. Kindral Elliot wõttis
relwa ja jäi ise postile ja saatis haawatut sidumis-
punkti. See läks aga enne weel wahitõnna juure
ja teatas, et kindral jäi postile. Selle kohuseitruu-
duse eest ülendas Inglise kuningas Georg jelle
sõduri ohwitseriks.

Nüüid, armas noor lugeja, ükskõik kus ja oled:
„Wõitle head wõitlemist!“ et sa kord, kui meie saat-
ja Jeesus Kristus ilmub oma sõdijaid taewa wõt-
ma, wõid öelda: „Ma olen head wõitlemist wõit-
delnud... ma olen usku kinni pidanud.“ (2. Tim.
4, 7.)

Terwishoid.

Toitmise üle.

Prof. W. S a n a u e r, Frankfurt a. M.

Rahahaigused ja toit.

Raha koosseisu mõjutatakse toidu läbi mitmel viisil. Puuduliku toitmise ja alatoitluse juures omandab nahk kollakasahvatu värvitooni, muutub kuivaks ja hapraks, kestendab ja tekivad plekid. Liiga soolase toidu tagajärjel kalduvad juuksed väljalangemisele ja rasvanäärmed hakkavad rohkem rasva eristama. Raha kollajeks värvumine tekib mõnikord porgandite, või ja munakollase joomisest. Ka nõgesehaiguse ja sügeliste kui ka kärnade esiletulokut vaadeldakse kui mõne isiku ülitundelikkust teatud toidunainete vastu. Sarnased toidunained on juhkur, piim, munad, värsked vähid, kaunviljad, banaanid, juurvilja, kõigepealt aga spinat. Nõgesehaigus võib tekkida ka liig kiire joomise läbi. Wiini eradoksent dr. Urbach väidab, et lapsed, kellede emad tarvitavad väga soolaist toitu, kalduvad nahahaigustele. Need kaovad, kui ema loobub teatud toitudest, nagu näiteks keedetud valgetest ubadest. Seedimisrikkete, mao ja jämesoole haigestumise tagajärjeks on sagedasti nahahaigused. Kui nahahaiguste põhjuseks on toitmine, siis saab neid haigusi kõrvaldada jeeaga, et ei tarvitata toite, mis sisaldavad kahjulikke olluiseid.

Juurviljatoit laste toitmises.

Puu- ja juurviljas leiduvate soolade ja vitamiinide tähendus laste kasvule on üldiselt tunnustatud, kuid sageli hinnatakse jeda ka üle. Tähtsate tähele panemata, et enamjagu lapsi tõrjub tagasi teatud juurviljaliigid ja, et juurem osa juurviljatoidust lahkeb lapse soolest muutmata kujul. Dr. Reiche Braunshweigis on teinud uuemaid uurimisi juurviljatoidu väärtuse üle lastetoitluses. Esijoones uuris ta juurviljatoidu piisimisest juurviljast jäi maos seedimata, näis toidu maos viibimisest võlvat olewat heaks abinõuks kogu muu toiduga leppimiseks. Uuriti õunamoosi, tomatipüree, kartulipudru, porgandite, peetide, sparglipeade, jalati ja spinati seedimisest võlvat. Zuba maitse poolest oli laste seijukoht juurviljatoitude vastu väga mitmesugune. Minnalapsed jõid eriti hästi kartulipudru, spargleid, tomatipüree ja õunamoosi, kuna aga spinat ja jalat ei meeldinud enamjaole. Ka aastased lapsed pidajid end spargli ja tomati vastu eemalõunakavalt üleval.

Uurimistest selgus, et on juur vähe ühikute aedviljade vahel seedimises, kuna juurel, mungalatel ja puuviljadel on lühike viibimisest võlvat ja nähtavasti on nad ka lehtaedviljast kergemini seeditavad. Kõigi aedviljaliikide juures on vähe ühikute valmistamisest võlvat vahel. Värskel aedviljal on juure- ja sügisaeedviljast lühem viibimisest võlvat. Uuriti ka aedviljakonserve. Sealjuures selgus, et neil on maos viibimisest võlvat vähem, nii, et konserveerimise läbi aedvilja muutub kergemini seeditavaks. See tulemus on jeda tähtsam, kuna meie kliima juures värskel noor aedvilja on meie kätutuses vaid lühikest aega. Asja kohase konserveerimise läbi võib aga värsket aedvilja hoida alal samaväärtuslikuna põllult võetavaga ja hoolitseta, et soolad ja vitamiinid lähedid kaduma võimalikult vähesel määral. Braunshweigis lasteravilas oldi majanduslikel põhjustel sunnitud konserveerima juurel jaadud aedvilja. Kuna nende konserveerimise tarvitamisel ei tulnud esile mingit halbtuit, mindi üle konserveeritud aedvilja tarvitamisele mitme kuu kestel. Wabrikupäraselt valmistatud konserveeritud aedvilja ja konport võib pika aja kestel leida tarvitamist imiku, väikelaste ja koolialaste toiduna ilma, et tuleksid esile vitamiinivajuse läbi tekitatud rikked, kui vaid antakse wanadusele ja kehaseisandile vastavat toitu. Imiku aedviljaga toitmist ei tohi aga alata liiga varakult, vähemalt mitte esimesel elupoolaastal.

Puuvilja on terwiseks.

Paljudele on tundmata vähe harilikku juurem ja puuviljajuurem vahel. Sellepärast küüvad nad sagedasti: kui juurem on kehale nii juurem väärtus, kuidas siis tuleb, et arstid sagedasti hoiatavad maiustuste ja šokolaaadi eest? Sellepeale võib vastata järgmist: on juurem vähe, kas meie katame oma juurem tarviduse juuremuga, mida saame puuviljast, või juuremuga, mida valmistatakse wabrikus. Puuviljas on juurem kaastasteks mineraalained ja toitesoolad, mis aga puuduvad keedu- ja tiikijuurem. Need toitesoolad, mida ka juuremaeris võtab endasse maa, mis aga juurem wabrikus lähewad kaduma, on meie elule juurema tähtsusega. Nad on wajalikud kondikavale. Põletatud kondis on kolmneljandikku tema kaaluist jarnaseid toitesoolasid ja nad on mõödapääsematud meie keha mitmesuguses tegewuses weel paljudeks teisteks otstarveteks. Weri ei ja olla raudasjalda ühendujeta, musklingutus lubja- ega kaalijoolata, närwitewewus ega üldje kogu elu fosworhappeta. Kõiki neid wajadusi juurem wabrik ei saa rahuldada.

Suuretoomis leiduwa juuremuga ei saa ehitada luud ega hammast ega elu ülal pidada. Soomad, kes saavad toitesoolata toitu, surewad täiesti näl-

givasteist loomadeist kiiremini! Lapjed, kellede loomulikku juhkrumajadust rahuldatakse harilikku juhkruga, pole dieti toidetud. Memad ei ihalda enam nii wäga puuwilja — jeda loomulikku juhkruallikat, nad tunnewad, et nad on küllalt jaanud. Nad on ju end rikkalikult warustanud parima „tööstusjaadusega“, mida wõib mõelda, ja istuwad isuta lauda, olgugi, et nende keha kannatab puudust. Puuwiljad ja wiinamarjad on wõrdlemisi kõige rikkamad toitejoolade poolest, maiustused ja jhokolaad aga kõige waejemad toitewahendid. Mitte ainult toitejoola hulk, waid ka koostis, milles teda leidub puuwiljas, on meie kehale eriti joodne. Selles juhtes ületab puuwili isegi jeejuuuse eeskujuliku toiduaine, nagu jeda on piim. Piim jhaldab küll imiku jaoks kõiki aineid, ka fondikawa arenemiseks tarwilikke aineid, kuid temas on liiga wähe rauda hammastega warustatud lapse jaoks ja jeda puudust ei saa kõrwaldada lewpa, eriti jaja kaudu, küll aga puuwilja läbi. Ka roheline aedwili, eriti jpinat ja jalat, jhaldab palju elulise tähtsusega toitejoolajid. Puuwili aga ületab aedwila oma tegewusainete poolest juurelt. Puuwili on tegelikult piima kõige parem täiendus.

Wananemise ainjam põhjus.

Rahe Danzigi arsti leidus.

Uuteist äratundmistest peab tegema oma järeldused — jee on ainjam ja otstarbekohane põhjus jaada nendest teadmist ja kaaluda nende kasufatamist meie oma elus. Seni ajalehe kuulutustes kiideti lugematuid wahendeid, mis pidid kindlustama „igawese nooruse“, wõi looma jelle, kuid enamjagu neist on ainult rikkumishwahendid ja hobustearstinid. Mõlema Danzigi arsti dr. Schmalka ja dr. Bürgeri tunnustatud füsioloogilise keemiliste uurimuste järele on jenini oluliselt olnud õigus ainult weerawil. Wee rawijõud on juba ammuigi tuntud ja tarwitatud rahwa seas. Muinasjutud noorusallikate ja noorendatawate wete üle tunnistawad weel täna wee ammuigi unustatud noorendusjõust. Nüüd on „wõti“ leitud unesti.

Mimetatud arstide uurimised wõeti ette wanaduse põhjuste ja jelle kaasnämete kindlaks tegemiseks. Ainjamana ja tegelikuna põhjusena tegid nad kindlaks, et weewaejuje tagajärjel tuleb esile inimkeha kudede tihenemine. See on aga kehas olewa keemilise protsessi füsioloogiline tagajärg. Igapäewaste toitewahenditega antakse kehale ka joolajid, eriti taimesoolajid. Neid toitejoolajid ei saa kudedele anda teisiti kui lahustatuna. Soolade lahustamiseks on tarwis wett! Wee-

waejuje läbi lahustatakse ja tehakse kudedele ümbertöötamiswõimeliseks mitte küllaldajel määral joolajid. Kui lahutuswett on küllaldajel määral jaadawal, järgneb muutumine ja juuretulek normaaljelt, kehal on energiat küllaldajelt. Teisel juhul aga jääwad lahustamata joolad weewaejuje tagajärjel tehakse. Siis moodustawad nad kuhjumisi kudedesse, tihenevad krõmpsluuks ja annawad lubjastumise ja jookswa jne. tuntud nähted.

Arrenemine läheb muidugi oma rada. Kes aga oma kehale annab küllaldajelt joogiwett wõi jekatuna loomuliku jidrumimahla wõi juhkruga, ei kannata kunagi weepuuduse all — ja ei pea kunagi wananema!

Kes juba kannatab lubjastamise all wõi wäga wananeb, ärgu uskugu, et temale aitab igapäewane joogiwete tarvitamine. Sarnases järgus wõib oodata ainult takistust wõi wähehaawal tagajäminekut. Kes aga on warases ja tugewas ees, jee wõtku jellest õpetusest, et puhast joogiwett on kõige terwislikum jook! See ei tee absoluutselt mingit kahju, kui igapäew, mitte ainult jumel juure palawusega, juuakse wähemalt kolm klaasi wett, nii siis iga kord umbes ¼ liitrit. Ka mitmes teises juhtes mõjub puhta wee tarvitamine joodjalt. Igale inimesele on tühine asi juaa hommikul, lõunal ja õhtul pärast jööki klaas wett, et tuua kasu oma terwisele. Eriti lapjed peab jid pidama finni jellest kestwuskuurist.

„Meie Uja“ lugejatele.

Elu ekitab meile terve rea keerdküsimusi, milleste õigest lahendamisest oleneb ära meie jäädam jaatus. Ainult need jõuawad elinwoolus tormidele wastu panna, kes elu kohta omawad õiged waated. Sellepärast on tarwilik õppida tundma elu õigeid põhimõtteid. Piinane äratada oma hinges igatsust tõe ja õiguse järele. Sellega õilistub fogu meie elu. Siin, warjude maal, on weel küllalt päikest, soojuist ja õhku. Waja ainult leida teed õigele allikale.

Selleks tahab Teile jõudu mööda nõuandjaks olla kuufiri

„Meie Aeg“.

Kuufiri ilmub endiselt ka 1933. aastal. Kuufate tellimistega, et lehe õigel ajal kätte jaažite.

Tellimishind on: aastas postiga kr. 2.—, poolaastas kr. 1.10. Üksik number 20 jnt. Tellida wõib ka igast postiajutiisest. Proovinumbriid tasuta.

Üksik number 20 senti.